

KAARLE WIRTA · KATJA TIKKA
HENRI M. HANNULA · KALLE KANANOJA

SUURVALLAN RAKENTAJAT

*Ruotsin ja Alankomaiden
yhteistyö uuden ajan alussa*

Gaudeamus

Copyright © 2023 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

KANSI: Jukka Aalto / Armadillo Graphics

ETUSISÄKANNEN KARTTA: Hannu Linkola

TAKASISÄKANNEN KARTTA: Joannes Janssonius: *Nova Europae
descriptio* (1637), Kansalliskirjasto.

KL 91.7 • UDK 940

ISBN 978-952-345-247-3

PAINOPIIKKA: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2023

SISÄLLYS

I	YHTEEN KIETOUTUNEET SUURVALLAT.....	7
	Johdanto	7
	Alankomaiden nousu uuden ajan alussa.....	10
	Vahvoja yhdessä	13
	Merellinen vuorovaikutus	18
	Kaukokauppa tieteen ja tiedonkierron edistäjänä	25
	Suurvaltojen rakentajia	29
II	YRITTÄJÄN KONTTORISSA	32
	<i>(Kaarle Wirta)</i>	
	Alankomaalaisen yrityskulttuurin rantautuminen Ruotsiin..	35
	Vientiteollisuus alankomaalaisten käsissä	39
	Ylirajaiset sosiaaliset verkostot	45
	Kenen kaukokauppaa?	50
III	JALOMETALLEJA JA KALLEUKSIA POHJOLAAN.....	56
	<i>(Katja Tikka)</i>	
	Voimakkaita myötätuulia Alankomaiden purjeissa.....	58
	Satumaisten aarteiden äärelle	63
	Konsultointi karahtaa kiville	69
	Yritteliäs hahmo väärässä ympäristössä	77
	Usselinxin perintö Pohjolassa ja Pohjois-Amerikassa	79
IV	RIKKAAT JA ROHKEAT SIOITTAJAT	84
	<i>(Katja Tikka)</i>	
	Raha ja käteinen – oliko niitä edes?.....	88
	Sijoittakaa kauppakomppaniaan!	93
	Pörssilistautumisen pauloissa	98
	Kyllä, hyvä neiti, Tekin voitte olla osakas	102

	Talouden uudet termit 1600-luvulla	107
	Mitä jäi perinnöksi?	110
V	TERVAA MAAILMALLE.....	113
	(<i>Kaarle Wirta</i>)	
	Tervan kysyntä	117
	Tervantuotanto Suomessa	119
	Tervakauppa Itämerellä 1600–1670	122
	Kruunun uudistuspolitiikka – murros Suomessa.....	125
	Sijoittajat Ruotsissa.....	131
	Tervakaupan kytkökset Alankomaihin	133
	Deutzin perhe tervakaupan taustalla	137
VI	NAVIGOINTI KAUPPADIPLOMATIAN TUULISILLA VESILLÄ	146
	(<i>Henri M. Hannula</i>)	
	Tykkivenediplomatia kauppamahdin ulkosuhteita luomassa	151
	Diplomaattiverkosto ulkosuhteiden ylläpitäjänä.....	157
	Väylät auki!.....	162
	Korvauksia kauppiaille, tullit alas!	169
	Valtapolitiikan ja talouden yhteenkietoutuneisuus	176
VII	TOTUUS LÖYTYY LUONNOSTA.....	178
	(<i>Kalle Kananaja</i>)	
	Lapin lumo	181
	Orjia ja luonnonhistoriaa Surinamessa.....	184
	Ekologiaa ja elämymatkailua Etelä-Afrikassa.....	193
	Kapista Kaukoitään.....	201
	Linnaeuksen ja apostolien totuus	208
VIII	JÄLKIKIRJOITUS.....	211

	VIITTEET	219
	LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	230
	HAKEMISTO.....	244